

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ФАХОВИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням вченої ради
протокол від «28» грудня 2020 р. № 06-20/21

ВВЕДЕНО В ДІЮ
наказом директора ЧДБК
від «28» грудня 2020 р. № 147

Внесено зміни
протокол засідання педагогічної ради
від «10» квітня 2025 р. № 2-24/25
наказ директора ЧДБК
від «10» квітня 2025 р. № 63

**ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ АКАДЕМІЧНИХ ТА НАУКОВИХ ТЕКСТІВ
НА УНІКАЛЬНІСТЬ**

Черкаси, 2025

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність (далі - Порядок) розроблено на основі Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», а також «Методичних рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності», Статуту Черкаського державного фахового бізнес-коледжу з метою запобігання, поширення та виявлення плагіату при виконанні письмових робіт; підвищення рівня культури щодо етичного використання результатів досліджень; розвитку навичок коректної роботи з джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізації самостійної та індивідуальної творчої роботи при створенні авторського твору та відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.2. Цей Порядок регламентує процедури проведення перевірки академічних та наукових текстів здобувачів освіти і працівників Черкаського державного фахового бізнес коледжу (далі - Коледж) з використанням антиплагіатної інтернет системи на наявність запозичень із текстів, присутніх в базах Коледжу, базах інших навчальних закладів та в мережі Інтернет.

1.3. Порядок розроблено з метою підвищення якості здобуття освіти, формування навичок коректної роботи з джерелами інформації, активізації самостійності та виявлення індивідуальності при створенні авторського твору та відповідальності за порушення загальноприйнятих правил; з метою запобігання плагіату в письмових роботах здобувачів освіти та педагогічних/науково-педагогічних працівників Коледжу.

1.4. У цьому Порядку терміни і поняття вжиті в такому значенні:

Автор – фізична особа, творчою працею якої створено твір.

Твір – інформація, як результат наукової чи навчально-методичної діяльності конкретної особи (чи у співавторстві), представлена на паперових носіях або в електронному вигляді у мережі Інтернет (монографія, підручник, посібник, навчальне видання, стаття, препринт, автореферат, рукопис дисертації тощо, за виключенням матеріалів, які укладаються і є збірниками матеріалів інших авторів).

Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого на офіційному вебсайті) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілишими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

Оприлюднення твору – здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо.

Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Академічний плагіат – оприлюднення у письмовій або електронній формі (частково або повністю) наукових результатів, отриманих та оприлюднених іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Показник оригінальності твору – кількісний показник, виражений у відсотках, який відображає співвідношення авторського тексту до загального обсягу твору.

Різновиди плагіату:

- видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін;

- копіювання значної частини чужої роботи в свою, як в оригіналі так і у перекладі, без внесення в запозичене жодних змін та належного оформлення цитування;

- внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування;

- представлення суміші власних і запозичених аргументів без належного цитування;

- парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту. Сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);

- компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕЛІК РОБІТ ТА ПОРЯДОК ЇХ ПЕРЕВІРКИ НА УНІКАЛЬНІСТЬ

2.1. В Коледжі перевірці на унікальність підлягають навчальні та кваліфікаційні роботи здобувачів освіти (дипломні проекти, курсові роботи), науково-методичні праці педагогічних/науково-педагогічних працівників (підручники, посібники, методичні розробки), монографії та інші роботи.

2.2. Завданням антиплагіатної інтернет-системи є визначення ступеня подібності тексту роботи до текстів документів, що містяться в базах даних та в мережі Інтернет. Роботи у яких виявлено значний відсоток подібності, не можуть бути кваліфіковані (прийняті до розгляду) як такі, що містять плагіат. Рішення щодо наявності або законності запозичень, знайдених антиплагіатною системою, приймає випускове відділення.

2.3. Перевірку на можливу наявність у тексті чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на авторів у Коледжі здійснює

відповідальна особа за перевірку текстів на академічний плагіат (далі – відповідальна особа), призначена наказом директора.

2.4. За підготовку файлу кваліфікаційно/курсової роботи, що підлягає перевірці, відповідає автор цієї роботи. Вимоги до формату файлу який подається на перевірку заздалегідь оприлюднюється відповідальною особою і доводиться до відома здобувачів освіти та педагогічних/науково-педагогічних працівників. Формат файлу повинен бути прийнятним для перевірки на плагіат системою, що використовується (зазвичай подаються формати файлів *.doc, *.docx, які не містять елементів захисту). Електронний варіант письмової роботи надається повністю, включаючи титульний аркуш та всі додатки.

2.5. Для проведення перевірки на академічний плагіат автор (автори) надсилає рукопис на електронну адресу відповідальної особи chbc_library@ukr.net. Відповідальна особа здійснює перевірку впродовж 3 робочих днів з моменту отримання рукопису.

2.6. Під час підготовки файлу роботи забороняється використовувати будь-які методи обманювання сервісів перевірки на академічний плагіат, зокрема забороняється:

- заміна текстових символів на візуально ідентичні зображення;
- заміна окремих букв одного алфавіту на аналогічні за написанням букви іншого алфавіту (наприклад, заміна кирилических букв на відповідні латинські і навпаки);
- вставка додаткових текстових символів, які візуально не видимі.

У випадку виявлення факту спроби обману під час перевірки наявність академічного плагіату в поданих роботах приймається негативний висновок зі складанням відповідного протоколу і така робота не приймається до захисту.

2.7. Відповідальна особа після отримання файлів робіт від здобувачів освіти та працівників проводить перевірку на академічний плагіат за такою процедурою:

- завантажує файли робіт на сервер Інтернет-сервісу через відповідний Web-інтерфейс;
- перевіряє завантажені файли робіт з внутрішньою базою документів Коледжу або з Інтернет-ресурсами в Інтернет-сервісі;
- зберігає на локальних носіях розширені електронні звіти щодо результатів перевірки, у яких міститься інформація про відсоток унікальності робіт;
- надсилає звіт щодо результатів перевірки на електронну адресу, з якої було отримано рукопис.

2.8. Відповідальні особи несуть відповідальність:

- за подання в звіті недостовірної та неправдивої інформації;
- за невчасну перевірку роботи на плагіат та формування звітів подібності за умови дотримання термінів подачі тексту роботи автором.

2.9. Завідувач відділення та/або заступник директора з навчально-методичної роботи може здійснювати вибірково перевірку поданих

відповідальною особою звітів подібності та рішень випускових відділень щодо допуску кваліфікаційних/курскових робіт до захисту.

2.10. У випадку низького рівня оригінальності тексту поданого рукопису обов'язково проводиться повторна перевірка після доопрацювання автором (авторами). Повторна перевірка здійснюється у термін не більше 3 календарних днів з надходження виправленої версії рукопису.

2.11. Здобувачі фахової передвищої та вищої освіти Коледжу, які не згодні з висновком керівника кваліфікаційної роботи, дипломного проекту (роботи), курсової роботи (проекту) мають право звернутися до комісії з питань академічної доброчесності або методичної ради, укладених викладачами Коледжу, із письмовою заявою про проведення повторної перевірки роботи на унікальність.

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА РІВНЯ ОРИГІНАЛЬНОСТІ ТА УМОВИ ВИЗНАННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ ПРАВОМІРНИМИ

3.1. У системі запобігання академічного плагіату Коледжу у якості критерію оригінальності творів використовується показник рівня оригінальності тексту у відсотках, отриманих за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на плагіат і зменшений на відсоток правомірних запозичень.

Порядком встановлюються такі показники оригінальності текстів:

- текст вважається оригінальним (висока унікальність), робота допускається до захисту або опублікування - понад 70%. Робота претендує на оцінку «відмінно».

- оригінальність задовільна (середня унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела - 60%-70%. Робота не може претендувати на оцінку «відмінно».

- оригінальність незадовільна (низька унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки - 40%-60%.

- оригінальність незадовільна (низька унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота відхиляється без права подальшого розгляду - менше 40%.

3.2. У випадку типових дипломних та інших проектів межа максимального збігу з однією роботою не повинна перевищувати 50%. Класифікацію робіт здійснює керівник та підтверджує це на засіданні випускового відділення (надає витяг з протоколу засідання).

3.3. Виявлені у тексті твору запозичення вважаються правомірними, якщо вони є:

- власними назвами;

- індивідуальними найменуваннями окремих одиничних об'єктів, у т.ч. найменуваннями установ, назвами праць, що досліджувалися у творі, бібліографічними посиланнями на джерела тощо;

- усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань;
- належним чином оформлені цитування;
- самоцитування - фрагменти тексту, що належать автору твору, опубліковані або оприлюднені в електронній формі ним у інших творах.

3.4. Після проведення перевірки письмової роботи на академічний плагіат складається відповідний висновок, який надається автору (авторам). Висновок (довідка) надається автору (авторам) в електронному вигляді, який обов'язково додається до письмової роботи при її подачі до розгляду (захисту). При прийнятті рішення враховується специфіка роботи, що перевіряється на наявність академічного плагіату (спеціальність), вид роботи (стаття, навчальний посібник, методична розробка, кваліфікаційна робота, навчальна робота тощо) та її унікальність.

РОЗДІЛ 4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

4.1. У разі виявлення академічного плагіату в роботах працівників коледжу та здобувачів фахової передвищої або вищої освіти вони несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства

4.2. Педагогічні та науково-педагогічні працівники, що публікують наукові та методичні праці, несуть особисту відповідальність за коректну роботу із джерелами інформації; за дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; за порушення загальноприйнятих правил цитування шляхом прийняття правил цитування та наукової етики, представлених у цьому Порядку.

4.3. Здобувачі освіти несуть відповідальність за подання письмової роботи для перевірки на унікальність.

4.4. Науковий керівник несе відповідальність за перевірку роботи у встановлені строки, прийняття рішення щодо доопрацювання та повторну перевірку на плагіат, а також про допуск роботи до попереднього захисту.

4.5. У випадку виявлення низького відсотку оригінальності у рукописах здобувача освіти (на підставі довідки), науковий керівник попереджає про це автора та ініціює рішення про недопущення його роботи до захисту та відправку матеріалів на доопрацювання, а у разі незгоди автора - інформує службовою запискою завідувача відділення, на якому навчається здобувач освіти.

4.6. У випадку виявлення низького відсотку оригінальності у наукових та науково-методичних працях (на підставі довідки), завідувач відділення/голова циклової комісії попереджає про це автора та ініціює рішення про недопущення його роботи до друку та відправку матеріалів на доопрацювання.

РОЗДІЛ 5. ПОРЯДОК ПОДАННЯ АПЕЛЯЦІЇ ТА ЇЇ РОЗГЛЯД

5.1. У випадку незгоди з висновком (довідкою) автор має право у триденний термін з моменту виявлення плагіату подати письмову апеляційну заяву на ім'я заступника директора з навчально-методичної роботи.

5.2. Для розгляду апеляційної заяви створюється апеляційна комісія, персональний склад якої формується розпорядженням заступника директора з навчально-методичної роботи та з найбільш досвідчених та авторитетних викладачів (загальний склад не більше 5 осіб).

5.3. Голова апеляційної комісії проводить засідання у тижневий термін з моменту виходу розпорядження заступника директора з навчально-методичної роботи про створення апеляційної комісії. Про дату та час проведення засідання заявник попереджається щонайменше за два дні. Якщо заявник не з'являється на засідання апеляційної комісії, питання розглядається за його відсутності.

5.4. У випадку необхідності отримання додаткової уточнюючої інформації засідання апеляційної комісії може проводитись у декілька етапів з розривом не більше трьох робочих днів.

5.5. Сумніви, що виникають у членів апеляційної комісії, трактуються на користь особи, твір якої розглядається апеляційною комісією.

5.6. За результатами засідання апеляційна комісія формує висновки, які підписує голова апеляційної комісії, її члени та заявник, зазначаючи «З висновками апеляційної комісії погоджуюсь». Висновки апеляційної комісії щодо академічного плагіату (компіляцій) у творах здобувачів освіти зберігаються у навчальній частині.

РОЗДІЛ 6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Положення поширюється на всі структурні підрозділи Коледжу.

6.2. У випадку внесення змін або доповнень у державні нормативно-правові документи, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.